

In jaar tijd vier zelfdodingen in cel

Voor de vierde keer in iets meer dan een jaar tijd heeft een gedetineerde in de gevangenis in Leeuwarden een einde aan zijn leven gemaakt. Directeur Gino Tibboel wil een onderzoek.

Gevangenisdirecteur Gino Tibboel. „Ik wil een onafhankelijke club vragen om de onderzoeken naast elkaar te leggen. Misschien zien zij een rode draad en missen wij telkens iets.” FOTO NIELS WESTRA

RENÉ SMID

De suicides vonden plaats op 1 oktober 2020 en 24 januari, 21 juli en 17 november van dit jaar. In de penitentiaire inrichting in Leeuwarden zitten honderden gedetineerden. Een steeds groter wordend aantal heeft psychische problemen, maar dat betekent niet dat er ook meer zelfdodingen zijn.

Gemiddeld komt het landelijk een keer per maand voor dat een gedetineerde een einde aan zijn leven maakt. De afgelopen jaren vielen er landelijk respectievelijk 12, 10, 10 en 11 zelfdodingen in de gevangnissen te betreuren. Ook dit jaar lijkt daar geen grote afwijking in te zitten.

Wanneer een gedetineerde zichzelf van het leven berooft, is het ge-

bruikelijk dat de politie onderzoek doet en vervolgens de calamiteitenonderzoekscommissie (caloc). Die commissie is in iets meer dan een jaar tijd al drie keer in Leeuwarden geweest en moet nu voor de vierde keer aan de bak. „Zij meldden steeds dat het om een complicatie ging”, zegt vestigingsdirecteur Gino Tibboel. „Dat komt neer op ‘domme pech’. Het ging iedere keer om mensen van wie iedereen verbaasd was dat ze het deden. Die indruk heb ik nu ook. Ik heb vorige week nog met deze man gesproken en dat ging heel gemoedelijk. En dan gebeurt toch dit, verdorie.” De overleden gedetineerde schreef van tevoren een afscheidsbrief waarin hij zijn excuses aanbood aan het personeel van de gevangenis. ‘Sorry dat ik jullie dit aandoe’, stond erin.

‘Betrokkenen zijn vaak aangeslagen. Het vraagt steeds meer begeleiding’

Het valt ook Tibboel op dat er vier gevallen in dertien maanden plaatsvonden. Uit de onderzoeken tot nu toe blijkt dat het telkens om toeval ging, maar daar neemt de directeur geen genoegen mee. „Er is nog steeds iemand dood. Ik wil een onafhankelijke club vragen om de onderzoeken naast elkaar te leggen. Misschien zien zij een rode draad en missen wij telkens iets. Want wat betekent dit nou? Je hoort het liefst, en dat klinkt wat gek, dat je bepaalde

dingen anders moet doen om het te voorkomen. Maar het kan ook zomaar zijn dat dit het laatste geval voor de komende jaren was. Je weet het niet.”

De impact van een suicide in een gevangenis is groot, zegt Tibboel, vooral op afdelingen waar de zelfdoding plaatsvindt. De geestelijk verzorgers spelen een grote rol bij de nazorg. Zij, en dat geldt ook voor bewaarders, praten veel met gevangenen. Tibboel: „De meeste frustratie bij bewaarders zit in de twijfel aan zichzelf. Zij denken dat ze iets hebben gemist, het is hun eer te na dat zo iets gebeurt.”

Wat de directeur wel stoort, is het gebrek aan empathie bij sommige gevangenen. „Ik vond het de vorige keer schokkend dat gedetineerden op andere afdelingen boos werden

omdat hun activiteiten voor die dag waren stilgelegd vanwege de zelfdoding. ‘Hoezo mogen wij niet naar de arbeid, wat kan ons het schelen dat hij dood is’, riepen ze. Dat soort gedrag is zo ongenueanceerd.”

Volgens Tibboel wordt het voor zijn personeel steeds lastiger om ermee te dealen. Telkens moeten bewaarders een overlijden verwerken. Dat stapelt zich volgens hem op, tot de emmer eens overloopt. „Je ziet dat de betrokkenen vaak aangeslagen zijn. Het vraagt steeds meer begeleiding van onze mensen, voor wie we een opvangteam hebben. Ik worstel ermee. Het is waardeloos dat dit gebeurt.”

Praten over zelfdoding kan bij de landelijke hulplijn 113 Zelfmoordpreventie.